

digheid getuigen,
g niet onze sterk

verde de jaarlij
neerde wijze ge

ve op zulk een
en God in Chris
ijke leidingen en
zonden en onze
doofsvertrouwen
id van den jaar
Dr W. G. Harren
ersiteit in recht
ok ons Gerefor
stichting des ge
vertragen en hi
n den Heiland
Hij komt, zal
?" (Luk. 18:8
len zich daarop
samenzijn heeft
egelijk irenisch
stige woord van

we rector, Prof.
dat allen thes
belang inboe
wtestamentische
e hij het slecht

bijnsel is te ach
neer dan vroeger
inhoud van het
egon Spr., daar
als het Nieuwe
Woord Gods, als
het Nieuwe Tes
bijzondere vraag
stelling kunnen
bouw Testament
het dan niet de
heeft doorloopen
gesteld probleem
en de aandacht

nt als bron voor
enbaring worden
eschiedenis deze

Nieuwe Testame
enis der Nieuw
eerst te laten
waaruit het is
boeken in dat
urig, maar deze
ontstaan dienst
x. Om de geschie
pet eerst gebruikt
ten deele ook
steekend, daarna
de Evangelien,
en bepaald oog
is hebben opge
u vordert te ma
welke verkle
ring zijn, reeds
baring leert. Za
wtestamentische
moeten worden

ndien nader het
Godsopenbaring

perk, waarin al
nade geschieden
tot aan de oit
deze wonderen
en verstaan, de
schuld wil ont
stus de toelicht
eerste periode

erk van Christus
ionaal, waardoor
beantwoordend
ag het moest op
niet. De Heilige
r Joden en he

evestiging en de
ugen. Daarmede
schikt voor alle
periode is (hans
roken de fuiten
de consolidati
en van vele ka
principe van een

bronnen ons in
gebruikt, het
Nieuwtestamen
en. Zeer zeker
over. Maar het
geschiedenis dat
schrijven, door
ing van de an
den bereikt

lf laten echter
wolk een rijke

Moest menigmaal bij het melding maken van een
otatie de wensch worden geuit, dat zij spoedig
in druk mocht komen, in dit geval is het niet
noodig.

Prof. Grosheide heeft dien wensch voorkomen.
Hij heeft zijn studie reeds in het licht gegeven.
Wie dit geschrift inziet, bemerkt aanstonds, dat
slechts een klein gedeelte ervan werd uitgesproken
en dat juist dat gedeelte werd uitgekozen, dat door
een gemengd publiek het best te volgen was.

Wij hopen, dat in breeden kring van deze studie
zal worden kennis genomen.

Hier wordt een terrein betreden, waarop nog
weinig van onzen kant den voet hebben gezet.
Hier worden perspectieven geopend, die tot dieper
bestudeering uitlokken.

Wij hebben hier weer een werk, waar onze Vrije
Universiteit eer mee inlegt.

= Niet wachten.

In verband met het verzoek van de Particuliere
Synode van Noord-Holland aan de kerk van Assen
om een vervroegde Generale Synode saam te roe
pen, werd in de pers gewezen op artikel 50 van
onze Kerkenorde, waar men leest: „Voorts zal de
kerk, die last heeft om den tijd en de plaats der
Generale Synode aan te wijzen, zoo dezelve naar
het oordeel van tenminste twee Particuliere Syn
oden binnen de drie jaren te beroepen ware,
met advies of onder goedkeuring van hare Parti
culiere Synode van den tijd en de plaats besluiten”.
Hieruit heeft men afgeleid, dat de Generale Syn
ode niet spoedig zou kunnen samenkomen.

Ten onrechte evenwel, naar wij meenen.

Wij staan hier voor een exceptioneel geval.

Het betreft hier een zaak, waarin de classis
en de Particuliere Synode zelf een beslissing kun
nen nemen.

Maar om deze zoo objectief en breed mogelijk
te behandelen, opdat er geen onrecht geschiedt en
tevens de zuiverheid onzer belijdenis gewaarborgd
blijft, werd het gewenscht geacht, dat de Generale
Synode hierin uitspraak doet.

Doch, gezien de onrust, welke deze kwestie heeft
verwekt, mag de vergadering van die Synode niet
maanden lang uitblijven en kan er nog minder ge
wacht tot den normalen zittingstijd, Augustus 1926.

Nu verkeeren we in de eigenaardige omstandig
heid, dat heel ons land door de Particuliere Syn
odes pas gehouden zijn.

De Particuliere Synode van N.-Holland kon moei
lijk zich tot een andere Particuliere Synode wen
den met het verzoek om de uitnodiging tot de
kerk van Assen te steunen.

Want in geen enkele provincie was meer een
Particuliere Synode in het zicht.

De weg, die zichzelf aanwees, was, dat de Parti
culiere Synode van N.-Holland zich alleen tot
de kerk van Assen wendde.

Vooral omdat zij daarbij gesteund werd door
het praeadvies van alle hoogleeraren in de theo
logie kon zij dien weg veilig betreden.

Wat toch is de bedoeling van de boven geciteerde
bepaling in artikel 50?

Geen andere dan om te waken, dat niet voor
een betrekkelijk kleine zaak een Generale Synode
zou worden samengeroepen.

Vandaar dat het verzoek van tenminste twee
Particuliere Synodes moet uitgaan.

In het onderhavige geval evenwel heeft men
in het praeadvies van de professoren de waar
borg, dat het verzoek van Noord-Holland in geen
enkel opzicht het stempel van lichtvaardigheid
draagt.

Waar nu exceptionele omstandigheden om ex
ceptionele middelen vragen, is het de hoofdzak
of die exceptionele middelen tegen de bedoeling
van de Kerkenorde ingaat.

Het is klaar als de dag, dat dit hier niet het
geval is.

De exceptionele middelen zijn hier volkomen
met de bedoeling van artikel 50 in overeenstem
ming.

Natuurlijk kan er nooit een kerkenorde worden
opgesteld, die in alle gevallen voorziet.

Artikel 50 voorziet reeds de mogelijkheid, dat er
een Generale Synode binnen de drie jaar noodig
was.

Maar de mogelijkheid, dat die noodig zou kun
nen blijken op zoo korten termijn, behoort niet
slechts tot de uitzonderingen, doch tot de zeld
zaamheden.

Trouwens, wat de samenroeping van Generale
Synodes betreft, werd ook vroeger wel in buitenge
wone omstandigheden, van het bepaalde in artikel
50 afgeweken.

Ons kerkrecht is niet zoo star, dat het met
het exceptionele niet rekenen zou.

Intusschen kan het, om alle bedenkingen weg
te nemen, geen kwaad, dat ook zonder dat de kerk
van Assen de Synode nog uitgeschreven heeft,
onze kerken allerwege met bekwaamen spoed in
classicale vergaderingen bijeenkomen.

Men wachte daarmee geen dag langer dan strikt
noodzakelijk is.

Op het agendum plaatse men: verzoek om ten
spoedigste een Particuliere Synode saam te roepen,
opdat die de kerk van Assen aanschrijve, dat zij
met het oordeel van de Particuliere Synode van
N.-Holland instemt.

De classes benoemen dan aanstonds afgevaardig
den naar de Particuliere, en de Particuliere Syn
odes naar de Generale.

Immiddels vraag ook de kerk van Assen het advies
en de goedkeuring van haar Particuliere Synode,
die natuurlijk ook zelf het oordeel van de Parti
culiere Synode van N.-Holland steunen kan.

Zoo gaat, als alles met beleid wordt uitgewerkt,
geen tijd verloren en kan begin December nog
de Generale Synode saamkomen.

Het behoelt geen nadere uiteenzetting, dat iedere
kerk de finesses van de aanhangige kwestie niet
behoelt te kennen vóór dat zij het verzoek om
een spoedige classicale vergadering laat uitgaan.

Dat gebeurt bij een geding, dat een persoon
raakt, nooit.

De desbetreffende stukken worden dikwijls alleen
van de Synodetafel voorgelezen.

De groote lijnen van de kwestie zijn echter in
het onderhavige geval uit het praeadvies der hoog
leeraren, de uitspraken van de Classis Amsterdam
en van de Particuliere Synode van N.-Holland
bekend.

Daarmee kan worden volstaan.

En van de wenschelijkheid, dat in deze zaak
zoo spoedig mogelijk een beslissing worde geno
men, zal ongetwijfeld elke kerk overtuigd zijn.

Als nu iedere kerk, iedere classis, iedere Parti
culiere Synode in deze haar plicht verstaat en de
noodige aktiviteit aan den dag legt, zal de Gene
rale Synode nog dit jaar in deze hoogst ernstige
aangelegenheid uitspraak kunnen doen.

HEPP.

Een Christelijk-Gereformeerde stem.

II.

Zooals ik zeide, zullen wij trachten, de argumenten
na te gaan, waarmee docent v. d. Schuit zijn bewering
van een principieel verschil tusschen zijn Schrif
tuurlijk-confessioneele opvatting van de bekeering, en
de neocalvinistische of Kuyperiaansche beschouwing,
wil ondersteunen.

Het loopt hier over ernstige dingen: want „De Wek
ker” zelf betoogt, dat de neocalvinistische of Kuyperi
aansche opvatting niet minder is dan de oorzaak van
een „breuk”; waartegenover dan die Apeldoornsche
leer der bekeering de breuk weer heelen zal. Docent
Lengkeek heeft nog onlangs met het oog op de rede van
docent v. d. Schuit gezegd:

De afgetreden rector heeft nogmaals als met den
vinger aangewezen, waar de breuk ligt van het neo
gereformeerde. Of het baten zal? Wij willen het ho
pen! Het wiegelielje „Er is geen verschil,” is reeds
zoo lang gezongen en wordt nog steeds zoo roerend
herhaald, dat de meesten het als vanzelf medeneu
riën. Er zijn menschen, voor wie waarheid wordt,
wat zij dikwijls hooren, zonder dat zij verder na
vragen. Toch gaat het in dezen over de gewichtigste
vraag des levens, n.l. hoe de zondaar in verzoende
betrekking komt tot God.

„Breuk” — het is een ernstig woord.

Temeer, omdat terzelfder tijd „De Wekker” een preek
advertteert, die den titel voert: het weeke hart in de
breuke. Als men ziet, hoe „De Wekker” reageert op
iedere poging, om het bestaan der „breuk” zooveel
mogelijk te herleiden tot de zuivere proportiën (omdat
in het koninkrijk der hemelen geen monnikenwerk m.g.
gedaan worden); en als men erop let, dat ook weer in
de boven aangehaalde uitspraak, het volk, zonder nadere
argumentatie opgewekt wordt, om tegenover de looche
ning der „breuke”, dan toch in elk geval vast te houden,
dat het „getrouw” is, de breuke uit te roepen, dan meen
ik, te mogen constateeren, dat „het weeke hart in de
breuke” hier niet altijd even gemakkelijk te herken
nen valt.

Maar laat ons het werk van het weeke hart verdeel
len. Ik las in „De Wekker”, dat het weeke hart de breuke
ziet. En ook, dat het weeke hart de breuke wil her
stellen.

Het eerste bleek de bedoeling van docent v. d. Schuit.
Het tweede zij onze poging.

Want met woorden komen we er van geen van beide
kanten.

Hetgeen het eerst voor de hand ligt, is de vraag,
welk verschil en welke overeenkomst docent van der
Schuit aannemt tusschen de moderne of evolutionis
tische en de neocalvinistische of Kuyperiaansche op
vatting.

Ja, willen we nog verder doordenken, en ons herinne
ren, dat bij een wetenschappelijke rede een eer
ste vereischte is, dat men zich goed bezinne over elken
term, dien men kiest, dan komt de vraag op: heeft de
redenaar van Apeldoorn wel het recht, zonder nadere
omschrijving te spreken van „neocalvinistische OF
Kuyperiaansche richting?”

Zoo als hij ons zijn rede voorlegt, kan zij
het antwoord alleen maar ontkennend doen zijn.

Wel zegt docent v. d. Schuit, dat hij den naam „neo
calvinisten” gebruikt, omdat er anderen zijn onder de
gereformeerden, die hem ook gebruiken, maar dit helpt
ons geen stap vooruit.

In de eerste plaats zegt de naam heel weinig. De mo
derne richting weet de docent wél te typeeren naar het
beginnel, waarvan zij uitgaat. Zij stelt zich op het
standpunt der evolutie, en heet daarom terecht
„evolutionistisch”. Maar de naam „neocalvinistisch”
zegt heel weinig; hij verwijst niet naar een standpunt,
doch naar een woordvoerder. Precies hetzelfde
gebeurt bij den naam „Kuyperiaansche”.

Bovendien weet ieder, dat de één onder „neocalvinis
tisch” dit, en de ander onder dien naam iets anders ver
staat. En vóórdat docent v. d. Schuit zich het ietwat
gevaarlijke recht toeigent, om de onzuiveren, de on

schriftuurlijken, de kettens dus, te typeeren met een
naam die aan hen zelf ontleend is en welks
gebruik hij verdedigt met een beroep op die ket
ters zelf, had hij zich mogen laten waarschuwen door
het voorbeeld van den modernen prof. Eerdmans, die
ook eens, precies als nu docent v. d. Schuit, beweerd
heeft, dat dr. Kuyper met zijn leer van de wedergeboorte
afweek van het aloude standpunt van Calvin, en die
dan ook voornamelijk daaraan ontleende het
recht, om dr. Kuypers leer geen calvinisme, maar iets
anders te noemen: in elk geval een „breuke” met Cal
vijn. Waarna dr. Hylkema hem heeft gezegd, dat dr.
Kuyper in dezen toch met Calvin overeenstemde, en
dat de professor andere bewijzen moest bijbrengen, om
Kuyper den naam van trouwen Calvinist te ontzeggen.
Eerdmans vond het blijkbaar dan ook al een bewijs van
vervalsche van Calvin als dr. Kuyper zeide, dat de
wedergeboorte een herschepping en niet een nieuwe
schepping is. Maar precies hetzelfde zegt docent v. d.
Schuit ook te gelooven. Zoo zou hij volgens prof. Eerd
mans ook al neo-calvinist moeten heeten. Hij zegt na
tuurlijk: ik weiger dien naam; want ik zie het neo
calvinistische hierin, dat men meent, dat de weder
geboorte zoo lang sluimeren kan in de ziel, terwijl
ik zeg, dat het Calvinistisch is te gelooven, dat zij niet
verborgen blijven kan. Maar dan is daar weer dr. Hyl
kema om hem tegen te werpen, dat Calvin ook al be
weerd heeft, „dat de wedergeboorte voor het bewust
zijn van den betrokken mensch verborgen kan zijn”.
(Oud- en Nieuw Calvinisme, 23.) Het is hier niet de
plaats, om na te gaan, of dit waar is, ja dan neen. Maar
wij herinneren wel eraan, om aan te toonen, dat iemand
als docent v. d. Schuit, die „breuken” komt aanwijzen,
en die tegenover de gereformeerde theologie nu eens
de echt-gereformeerde zal gaan uitroepen, beginnen
moet met te zeggen wathij onder denamen ver
staat, die hij gebruikt.

Het raakt hier immers meer dan een bloot formeel
kwestie. Want nu de Apeldoornsche docent kon weten,
dat de naam neocalvinist wordt opgelegd aan een groep
van menschen, die onderling weer zeer verschillen, nu
had hij moeten afbakenen de grenzen tus
schen hen, die den naam volgens bepaalde omschrijving
wel en degenen die hem niet verdragen. Hij zelf valt er
volgens Eerdmans immers ook onder...

En dan komt daar nog iets anders bij. Docent v. d.
Schuit spreekt telkens over de „neocalvinistis
che” of „Kuyperiaansche” richting. Maar
als hij dan aan het uitleggen gaat, dan krijgt ge in het
zakelijk gedeelte geen woord te hooren over de
leerlingen¹⁾ van dr. Kuyper, geen woord over
de Gereformeerde Kerken, die zich hebben uitgespro
ken, ook over de hier aangehaakte kwesties, op de ge
nerale synode van Utrecht 1905; maar dan wordt de
heele „richting” gekenmerkt door één, zegge: EEN
citaat van enkele regels, van dr. A. Kuyper. Dat is alles,
alles, alles. Maar het is wel wat heel armpjes.

En we zouden erover zwijgen, als er niet iets anders
onmiddellijk opviel. Over dr. Kuyper alleen spreken
is niet voldoende, als men een RICHTING wil behan
delen en typeeren; want het komt er op aan, in hoe
verre dr. Kuyper school gemaakt heeft. Eerst als dat
gebeurt, is er een „richting”. En nu weet docent
v. d. Schuit bijzonder goed, dat de Geref. kerken zich
over de „onmiddellijke wedergeboorte” hebben uitgespro
ken. Daarmee moest hij rekenen, want hij wilde
niet dr. Kuyper, maar de neocalvinistische of kuyperi
aansche RICHTING ten tooneele voeren. Maar alsof
we nog van voren af aan moeten beginnen, alsof er nog
niets in ons lieve disputerende vaderland gebeurd is,
schrijft de docent, dat de Kuyperiaansche RICHTING
leert:

„Een mensch wordt niet wedergeboren door het
gehoor des Woords Gods, want de wedergeboorte ge
schiedt onmiddellijk, maar hij wordt zich bewust door
het Woord van zijn wedergeboorte.”

Dit is, we weten geen zachter woord ervoor, een
groot, zware tuimel uit den stoel der wetenschappe
lijke redeneering. Want wie de RICHTING bespreken
wilde, had moeten rekenen met het feit, dat juist dit
punt vaak is besproken, en dat in Utrecht deze uit
spraak is geformuleerd:

„dat de wedergeboorte niet geschiedt door het
Woord of de Sacramenten als zoodanig, maar door
de almachtige en wederbarende werking des H. Gees
tes; dat deze wederbarende werking des H. Geestes
echter niet in dien zin mag losgemaakt worden van
de prediking des Woords, alsof beide van elkander
gescheiden zouden zijn”.

En dan wordt daarna over andere, door docent v. d.
Schuit in het midden gebrachte kwesties (wedergebore
nen) en ook over door hem voor het gemak maar
op den achtergrond gelaten kwesties (vroegstervende
kinderen) een uitspraak gedaan, die duidelijk aangeeft,
wat de opvatting is, niet van een bepaald theoloog,
maar van de gereformeerde „richting”. Ook al wil
deze graag den naam van dr. Kuyper dragen, toch mag
ze ook verlangen, dat men haar beoordeele naar
eigen bewust geformuleerde uitspraken
en niet naar een bepaald en al duizendmaal besproken
zinnetje van dezen grooten theoloog.

Waarom doet docent v. d. Schuit zoo?

Zeker niet, omdat hij de uitspraak van de geref. ker
ken niet kent. Integendeel, trouwe Wekkerlezers kun
nen weten, dat hij die uitspraak door en door kent en
zelfs aan een enkelen zin, pardon, aan een woordje in
een zin, af en toe ook al ophangt het bestaansrecht van
de Chr. geref. kerk. Dat er in diezelfde uitspraak der
synode ergens staat: „minder juist”, waar docent v. d.
Schuit meent, dat staan moet „onjuist” is uit den
treure herhaald.

Maar daarom te meer doet het zoo vreemd aan, dat in
deze rectorale rede, die de „breuke” komt openleggen,
met geen woord wordt melding gemaakt van wat de
geref. kerken zelf hebben gezegd over die zinnetjes van
dr. Kuyper, waarover ook te Apeldoorn de menschen
nog altijd „zitten”, en broeden.

Wij denken hier niets kwaads.

¹⁾ Hoogstens dr. A. Kuyper Jr. over Paulus' wedergeboorte.